

.....

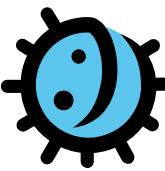
ELEVHÆFTE

Mellemtrin

.....

Hvad er mikroorganismer?

e-Bug

- De findes OVERALT
- Nogle mikroorganismer er gavnlige og endda sunde for os
- Nogle mikroorganismer er skadelige og kan gøre os syge

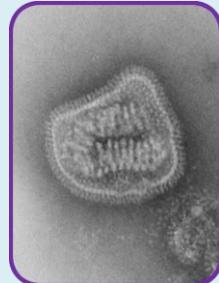
Der findes **3 forskellige typer mikroorganismer:**

BAKTERIER

VIRUS

SWAMPE

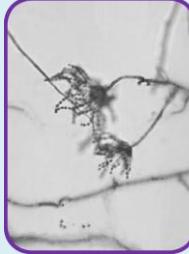
Influenza

Dermatofytter

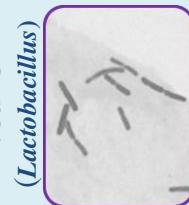

Penicillium

Der findes tre forskellige typer bakterier. De ser således ud:

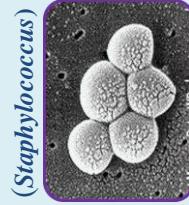
Stave

Skrueformede
(Campylobacter)

Kokker

Mikroorganismers stærkeste

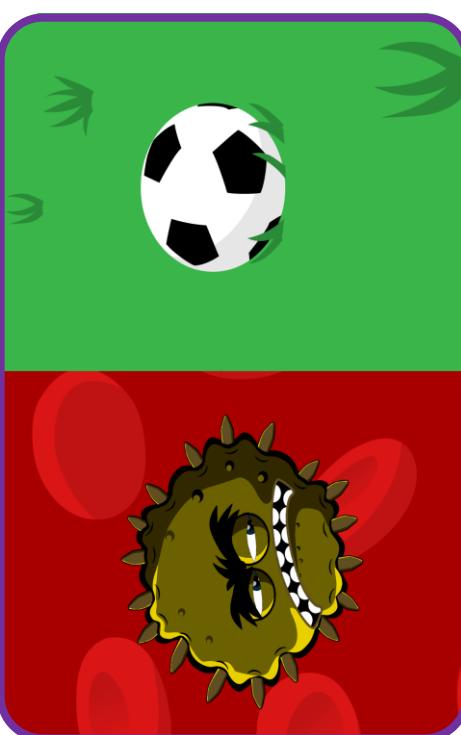
SWAMP

BAKTERIER

VIRUS

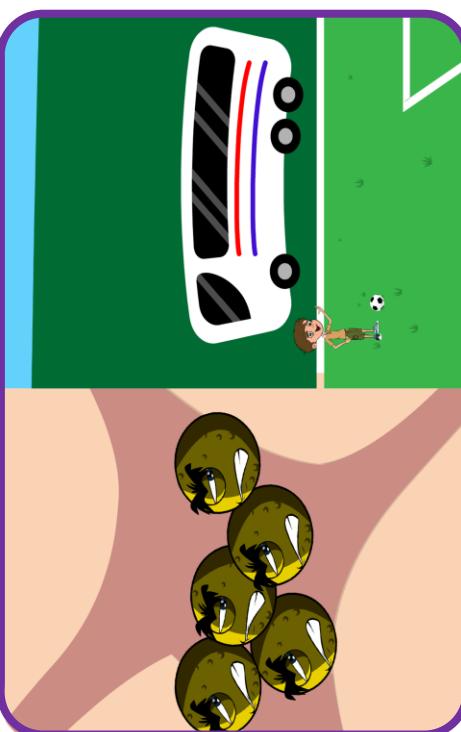
2. Ville en svamp være på størrelse med en fodboldbane!

4. Og et virus ville være på størrelse med en fodbold!

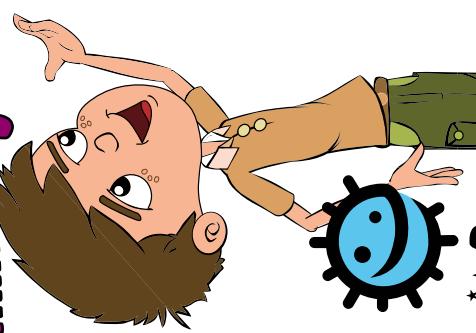
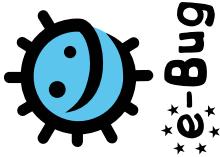

1. Hvis du var ligeså stor som Europa...

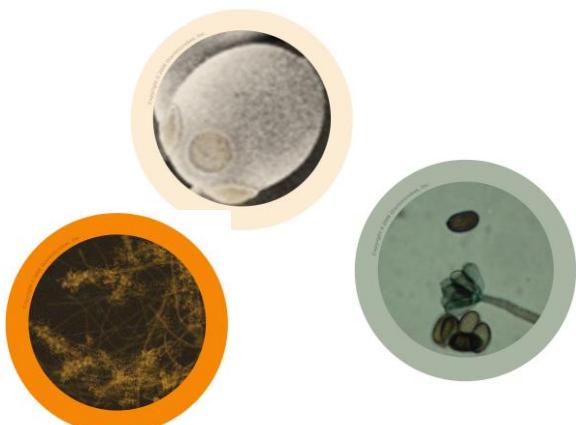

3. En bakterie ville være på størrelse med en bus...

Hvor stør er en mikroorganisme?

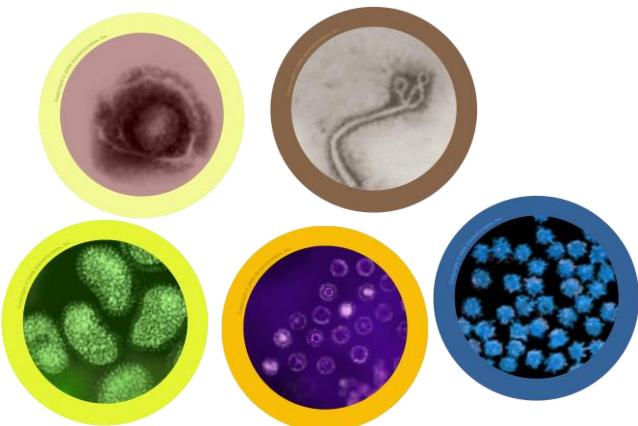

SVAMPE

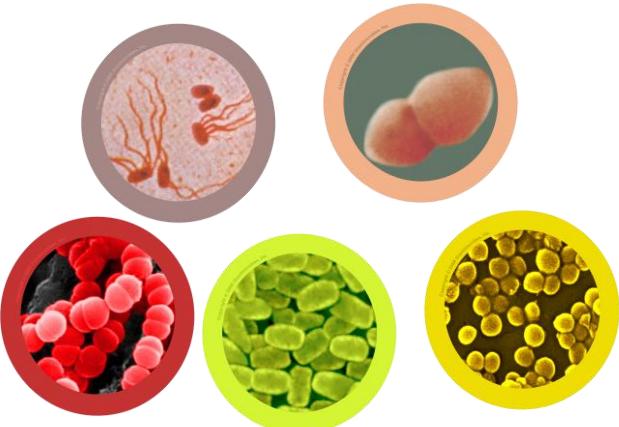

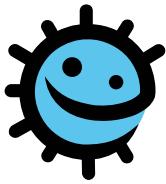
Til noter

VIRUS

BAKTERIER

e-Bug

Et tip!

Bakterier optræder i mange forskellige former og størrelser – nogen er runde som bolde, andre er skrueformede og andre igen som lange stave. Der findes endda nogen, som har en hale, der kan hjælpe dem med at svømme og flytte sig!

Er det en gavnlig eller skadelig mikroorganisme?

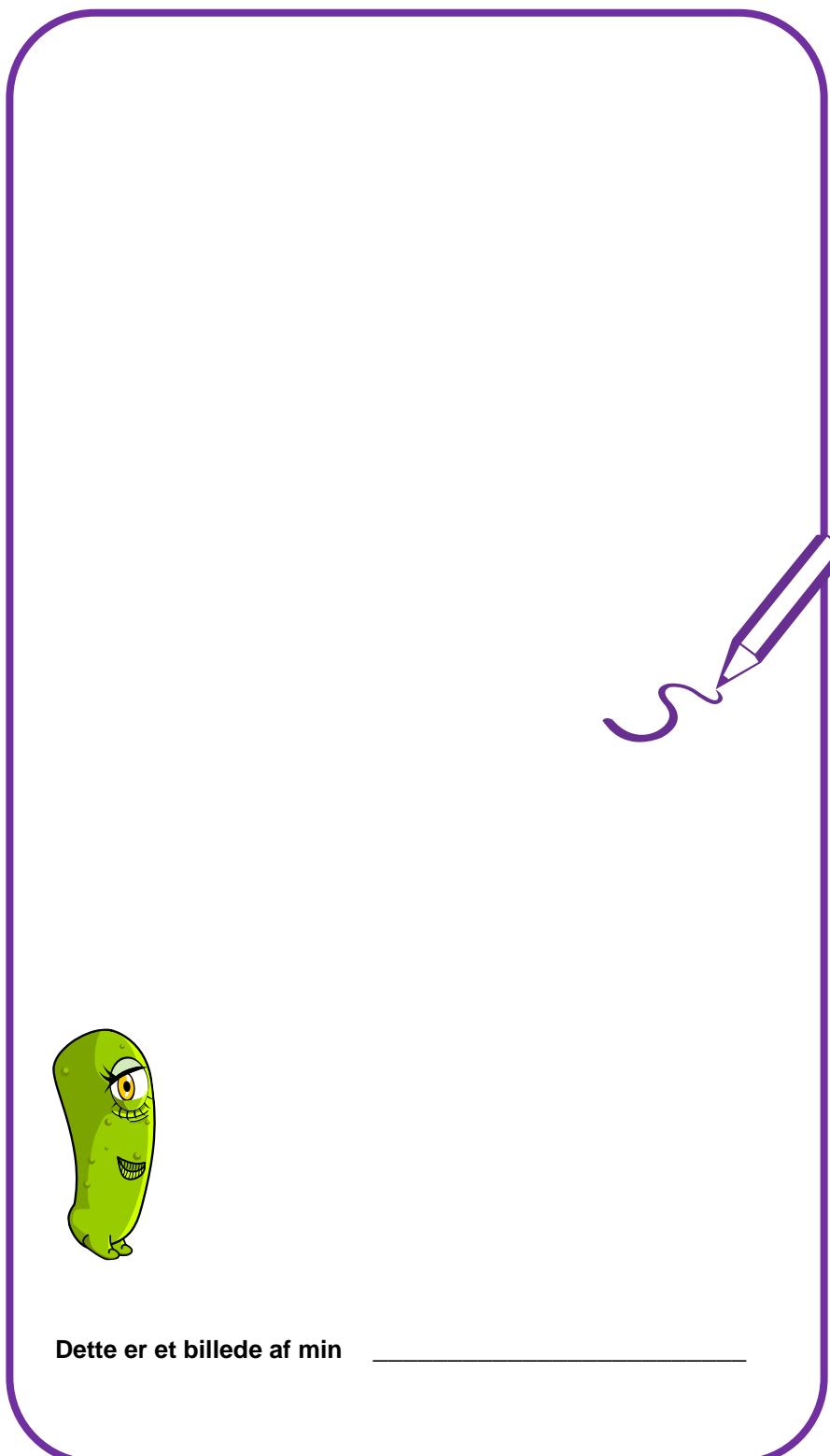

Fascinerende fakta

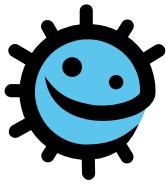
1.000 millioner mikroorganismer bor på / i dig

Hvad er mikroorganismer?

Tegn din mikroorganisme her

Dette er et billede af min _____

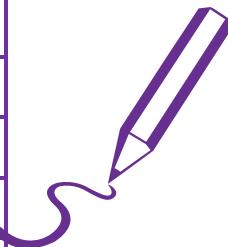
e-Bug

Kan du finde alle ordene, som man forbinder med skadelige mikroorganismer i krydsorden nedenfor?

Husk, at ordene kan stå vandret, lodret og diagonalt - og kan staves både forlæns og baglæns!

R	A	L	F	O	D	S	V	A	M	P	B	J	S	P
R	Z	N	H	E	F	I	T	E	S	V	T	A	H	Q
O	N	D	V	N	X	R	S	D	E	T	E	G	Ø	W
J	E	N	I	P	D	E	V	O	H	U	M	M	F	H
F	U	V	J	A	E	N	C	E	R	S	K	A	E	I
M	L	S	N	P	R	B	R	I	N	T	N	N	B	D
Æ	F	O	G	R	T	R	U	H	L	S	U	K	E	E
S	N	A	V	S	E	D	E	H	Æ	N	D	E	R	U
L	I	C	I	N	E	I	F	O	T	M	T	S	K	N
I	A	N	D	T	O	J	R	S	Y	A	K	F	I	S
N	B	B	S	P	T	E	H	T	R	Æ	T	H	A	R
G	U	I	K	S	K	V	S	E	U	J	Å	P	Z	U
E	M	A	D	F	O	R	G	I	F	T	N	I	N	G
R	S	M	H	J	I	Q	S	E	T	R	I	N	S	J
T	E	R	J	E	S	L	E	L	Ø	K	R	O	F	T

FODSVAMP

SNUE

FORKØLELSE

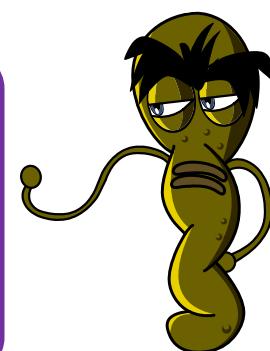
MADFORGIFTNING

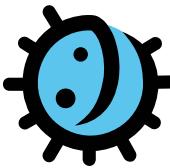
BUMS

OPKAST

MÆSLINGER

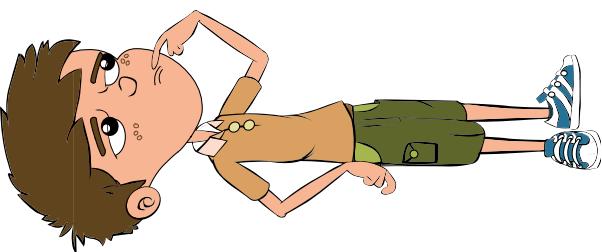
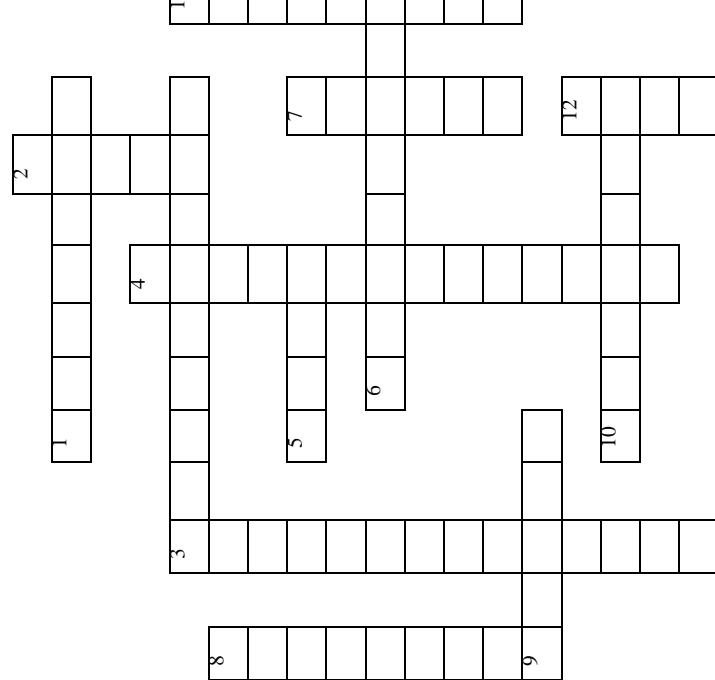
DIARRE

e-Bug

Indsæt ordene, hvor de passer ind. Der er hjælp at hente nederst på siden.

VANDRET (HEN)

1. Pas på! Skadelige mikroorganismér i maven kan indimellem overraske dig, så det får dig til at gøre dette. (2 ord)
3. Jeg er en virus sygdom, som kan give dig hævede røde knopper, der klør over hele kroppen.
5. Man ser mig tit på teenageres ansigt. Jeg skyldes mikroorganismér på huden.

6. Jeg er en svampeinfektion på dine fødder. Jeg får dine tær til at klø. Jeg smitter, hvis du ikke vasker og tørrer dine fødder godt nok!
9. Jeg er en lungesygdom, der ikke skyldes mikroorganismér. Du bliver så forpusset, at du bliver nødt til at bruge en inhalator.
10. Jeg får dine øjne til at hæve og klø. Jeg skyldes ikke en mikroorganisme. Jeg skyldes pollen fra blomsterne.

LODRET (NED)

2. Ved at kilde og irritere dig i halsen, når du er forkølet, får jeg dig til at gøre dette, så du spredet mikroorganismér.
3. Du får mig, hvis du ikke steger dit kød godt nok eller ikke vasker dine hænder efter at have rørt råt kød.
4. Vi er en vigtig del af din krop! Vi kan spredte mikroorganismér fra menneske til menneske. Vask os, og vi bliver til noget helt andet! (2 ord)
7. Skadelige mikroorganismér i din mave kan indimellem give dig dette. Hvis du ikke vasker dine hænder efter toiletbesøg, kan det sprede sig rundt på hele skolen.
8. Jeg er en virus sygdom, der gør dig varm og svædig med feber.
11. Jeg er et andet ord for ondt i dit hoved.
11. Sådan har du det, når din krop er i gang med at bekæmpe en infektion.

LØSNING

HØSTE	HØFEEBEN	FODSVAMP	SNUE	SNAVESEDE
HÆNDER	MADFORGLIFTNING	BUMS	MÆSLINGER	DIARRE
TRÆT	KASTE OP	HOVEDDINE	INFLUENZA	ASTMA

Find det lange lodrette Ord

1. Det modsatte af beskidt
2. Man bruger dem fx til at tørre borde af med
3. Samler sig i hjørnerne, hvis man ikke fejer
4. Man bruger den, når man vasker gulv
5. Der findes mange forskellige slags:
Ajax, Closan, Borup
6. Noget elever skal sørge for, så rengørings-assistenten kan komme til at gøre rent
7. Er meget ille, men kan gøre stor skade, begynder med 'b'
8. Indeholder fx brugt madpapir og æbleskrog
9. Tager man på for at beskytte hænderne under rengøring
10. Maskine som bruges til rengøring
11. Kan fjerne kridt
12. Et vigtigt redskab for ordensduksen
13. Noget du skal gøre med dine hænder ved en håndvask efter toiletbesøg
14. Læren om renhed
15. Bliver slæbt med ind udefra, og ligger herefter på gulvet
16. Skal man bruge, hvis man har svinet toiletkummen til
17. Hvis der er meget støv i klasseværelset, kan nogle elever få det
18. Et andet ord for den luft der er i klasseværelset
19. Man bruger det, når man er forkølet

Drømme toilettet

Der var en gang en skole, hvor man havde problemer med toiletterne. De var tit meget ulækre: Dårlig lugt, mudder og toiletpapir på gulvet, tis på brættet, sorte rander i håndvasken, spytklatter på spejlet, sand i håndsæben osv.

Det, skolen gjorde, var, at den tilbød hver klasse at indrette sit helt eget drømmetoilet. Hver klasse fik nøgle til sit eget toilet. Klassen fik også lidt penge til malning, plakater osv. og så gik klasserne ellers i gang med at indrette.

Mange af eleverne havde simpelthen vænnet sig til ikke at bruge toiletterne overhovedet. De holdt sig hele skoledagen lang og gik først på toilettet, når de kom hjem. Fiere af børnene fik ondt i maven og forældrene klagede. Skolen måtte gøre noget.

§ Sørg for at tisse i kummen og ikke udenfor
§ Tør op efter dig, hvis du rammer ved siden af toilettet
§ Træk ud efter dig
§ Smid ikke papir på gulvet
§ Husk at vaske hænder
§ Lad være med at tegne på dørene

Et drømmetoilet blev malet blåt med hvide skyer. En af eleverne havde en gammel radio, som fik plads på toilettet, og klassen aftalte også regler for, hvordan man skulle bruge toilettet og afleverne det efter brug. Reglerne skrev de op på en plakat, som de hang bag på døren.

Et andet drømmetoilet blev malet hvidt og udsmykket med paragraf-tegn. Rundt omkring på væggene stod fx:

★ Tegn eller beskriv dit drømmetoilet her

Hvor gemmer rengøringsordenene sig?

Prøv om I
kan finde ord,
der har med
rengeværktøj,
oprydning og
hygiejne at
gøre. Sæt ring
om ordene.

UGLESTØVSUGERHESTVANDSPANDBOGSTØVLØBERRENSNULLERMANDKOPPEN
GUMMIHANDSKESÆJLERBAKTERIERGUMMISTØVLEFISKHYGIEJNEKLASSEVÆRELSE
HATMUSIKKOSTFEJERENGØRINGSSASSISTENTSOFAVINDUESPUDESEMIDDELTRAPPE
HAMSTERHOPPEBORGJULETRÆMOBILTELEFONVASKERPUDSERTASKEFOTOGRAFI
MADPAKKEGULVSPANDORDBOGAJAXSKOLEINSPEKTØRTOILETBØRSTEHÅNDVÆG
SKUREPULVERLEDNINGHOVEDPUDEVINDUEOPSLAGSTAVLEPANELORDENDSDUKSE
TAVLESWAMPSKRALDES PANDFRIKVARTERSOMMERFERIESKOLESKEMABLYANTER
FEJEBAKKECOMPUTERUDLUFTNINGMARIEHØNESKOTØJSÆSKESÆBESPÅNERSMILE
HEKSESYSMASKINEJORDKONVOLUTDANSKSKURESSVAMPPOPVAKEBØRSTESEJLBÅDE
REGNEMASKINEGULVMÅTTESKOLEGÅRDVIKARGLÆDEHOVEDPINEALLERGILÆRE

★ Hvor mange ord kunne I finde?

★ Fandt I de samme ord?

Rengøringsdiktat

★ Øv dig på at stave til følgende ti ord:

1. **Støvfælde**
2. **Møbleringsgrad**
3. **Skraldespanden**
4. **Hygiejne**
5. **Indeklima**
6. **Bakterier**
7. **Gummihandsker**
8. **Toiletborste**
9. **Kabeljungle**
10. **Rengøringsassistenten**

★ Hvilke ord passer på de tomme linjer? Skriv hvert af de ti ord på de ti tomme linjer.

- a. Klassen lærte en masse om rengøring, da den havde besøg af .
- b. Den rødede reol er en , fordi den samler støvet og er svær at gøre ren.
- c. Det er svært at gøre rent på gulvet bag computeren, fordi der er en .
- d. Ved siden af toiletteret finder du en , som du skal bruge, hvis toiletkummen er blevet beskidt.
- e. I en gymnastiksals er der en lav , og så er det nemt for rengøringsassistenten at komme til at udføre sit arbejde.
- f. Hvis vi ikke lufter ud, får vi et dårligt .
- g. er læren om renlighed.
- h. Den, der gør rent på et toilet, tager på.
- i. Vi skal putte madpapir, æbleskrog og andet affald i .
- j. Der er mange på et dørhåndtag.

Find fem fejl!

Hvordan skal toilettet
ikke se ud, når man
forlader det?

Find fem fejl.

Skoletoiletter

Skema til observationer Lektion 4 + 5

Udfyld skemaet.

Hvis I har en mobiltelefon med et kamera i, kan I tage billeder af dette, I synes er vigtigt.

HUSK: Hvis der er personer inde på toilettet, så vent med at gå derind, til de er færdige.

Hvad er det første indtryk I får ved at træde ind af døren til toilettet?	
Hvordan lugter der?	
Hvad er i orden? (<i>sæbe, papir, skraldespande osv.</i>)	
Hvad er i uorden? (<i>sæbe, papir, skraldespande osv.</i>)	
Kan man være i fred herude, eller er det nemt at blive forstyrret? (<i>virker låsene, er der huller i dørene, kan man se ind for oven eller for neden, er der lydt</i>)	
Hvad, kunne I godt tænke jer, var anderledes herude? Er der noget der kunne hjælpe jer, så toilettet var nemmere at holde rent?	

Tag skemaet med tilbage i klassen efter 15 minutter

